

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS SIEGBERT ALBER

11 päivänä tammikuuta 2001¹

I Johdanto

1. Ranskan tasavalta vaatii käsiteltävänä olevalla kanteella sen 4.11.1998 tehdyn päätöksen kumoamista,² jossa komissio totesi, että Ranskan vuonna 1996 myöntämä tuki Nouvelle Filature Lainière de Roubaix -tekstiiliyritykselle ei pääosin sovellu yhteismarkkinoille.

2. Ranska arvostelee sitä, että komissio teki päätöksensä riittämättömin asiaperustein, kehottamatta nimenomaisesti toimittamaan puuttuvia tietoja. Ranskan mielestä myös päätöksen perustelut ovat puutteelliset. Lisäksi komission toteamukset kyseisen yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuudesta, tuen määrän ja tuensaajan itse hankkimien varojen suhteesta sekä tuen aiheuttamasta kilpailun vääristymisestä perustuvat sen mielestä ilmeisiin arviointivirheisiin.

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.

2 — Tiedoksiannettu 17.11.1998 päivätyllä kirjeellä numerolla K(1998) 3515, EYVL 1999, L 145, s. 18.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

3. Riidanalaisten toimenpiteiden tekemisen ajankohtana komissio sovelsi seuraavia vuonna 1994 julkaistuja suuntaviivoja:³

”Suuntaviivat vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitettujen valtion tukien arvioimiseksi (jäljempänä suuntaviivat).

Niiden mukaan rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitetun tuen myöntäminen edellyttää rakenneuudistusta koskevan suunnitelman esittämistä. Siinä pitäisi esittää, miten tuetun yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus aiotaan palauttaa ja miten voidaan välttää kilpailun perusteeton vääristyminen tuen johdosta. Lisäksi pitäisi taata tuen suhteuttaminen rakenteen uudistamisen kustannuksiin ja siitä saata-

3 — Komission tiedonanto, EYVL 1994, C 368, s. 12. Nyrt komissio nojautuu vuonna 1999 julkaisemiinsa uusiin suuntaviivoihin valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi, EYVL 1999, C 288, s. 2.

vaan hyötyyn. Lopuksi olisi varmistettava rakenteen uudistamista koskevan suunnitelman noudattaminen komissiolle säännöllisesti toimitettavilla kertomuksilla — erityisesti vuosikertomuksilla.”

4. Suuntaviivojen 3.2.2 kohdassa sanotaan muun muassa seuraavaa:

”Jollei jäljempänä esitetyistä tukialueita ja pk-yrityksiä koskevista erityismääräyksistä muuta johdu, komissio voi hyväksyä rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitetun tuen vain, mikäli rakenneuudistushanke täyttää *kaikki* [korostus ratkaisuehdotuksen laatijan] alla olevat edellytykset:

A. Elinkelpoisuuden palauttaminen

Kaikkien rakenneuudistusta koskevien suunnitelmien *ehdoton* edellytys on se, että niillä on voitava palauttaa yrityksen pitkän aikavälin kannattavuus ja elinkelpoisuus kohtuullisessa ajassa yrityksen tulevia toimintaedellytyksiä koskevien realististen odotusten perusteella. Rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitettujen tukien pitää siis liittyä kannattavaan rakenteen uudistamista tai saneerausta koskevaan suunnitelmaan, joka esitellään komissiolle riittävän yksityiskohtaisesti. Yrityksen kilpailukyky on palautettava kohtuullisessa ajassa. Sen elinkelpoisuutta on parannettava ennen kaikkea sopivin yrityksen sisäisin toimenpitein. Ulkoiset tekijät, kuten korkeam-

mat hinnat ja parempi kysyntä, joihin yritys ei voi juuri itse vaikuttaa, voidaan ottaa huomioon vain, jos markkinoiden kehittymisestä esitetyt arviot ovat yleisesti hyväksytyjä. Menestyksellisen rakenneuudistuksen pitäisi sisältää rakenteellisesti tappiollisesta toiminnasta luopumisen.

Pitkän aikavälin elinkelpoisuutta koskevan edellytyksen täyttämiseksi rakenneuudistussuunnitelman on saatettava yritys tilaan, jossa se kykenee itse selviytymään kaikista kertyvistä kustannuksista, poistot ja rahoituskustannukset mukaan luettuina, ja tarjoamaan sijoitetulle pääomalle vähimmäistuoton, niin ettei yritys tarvitse rakenneuudistuksen jälkeen enää valtion tukea ja voi kilpailla markkinoilla omin avuin. Siksi rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitettuja tukia pitäisi pelastamiseen tarkoitettujen tukien tapaan myöntää vain kerran.

B. Kilpailun kohtuuttoman vääristymisen välttäminen

— —

C. Tuen suhteuttaminen rakenneuudistuksen kustannuksiin ja siitä saatavaan hyötyyn

Toteutettavan rakenteen uudistamisen mahdollistamiseksi tarvittavan tuen määrä

ja osuus rahoituksesta on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi ja niiden on oltava suhteessa odotettuun hyötyyn, jota arvioidaan yhteisön kannalta. Näin ollen tuensaajien on tavallisesti osallistuttava merkittävällä tavalla rakenteen uudistamista koskevan suunnitelman rahoitukseen omilla varoillaan tai ulkopuolisella markkinaehtoisella rahoituksella. Kilpailun vääristymien rajoittamiseksi tuen muodon on oltava sellainen, että yritys ei saa liiallisia rahavaroja, jotka se voisi käyttää aggressiiviseen, markkinoita vääristävään toimintaan, joka ei liity rakenteen uudistamiseen. Tukea ei myöskään saa käyttää sellaisen uuden investoinnin rahoittamiseen, joka ei ole tarpeen rakenteen uudistamiseksi. Taloudelliseen rakenneuudistukseen tarkoitettujen tukien ei pitäisi alentaa liikaa yrityksen rahoitusrasitteita.

III Oikeudenkäynnin perustana olevat tosiseikat

5. Filatures Lainière de Roubaix'lla oli jo 1990-luvun alusta alkaen ollut vakavia toimintavaikeuksia, jotka olivat toistuvasti johtaneet kireään kassatilanteeseen sekä sosiaaliturvamaksu- ja verovelkojen maksamisen myöhästymiseen. Sen jälkeen konserni esitti jo vuonna 1993 ensimmäisen rakenneuudistussuunnitelman, joka ei kuitenkaan tuottanut toivottua tulosta. Kun yritys tuli maksukyvyttömäksi, Tribunal de commerce de Roubaix Tourcoing päätti aloittaa yrityssaneerausmenettelyn 30.4.1996.

— —

D. Rakenteen uudistamista koskevan suunnitelman täydellinen täytäntöönpano ja edellytysten noudattaminen

6. Kun kilpailijat olivat ilmoittaneet komissiolle mahdollisesti myönnetystä tuesta, komissio kehotti Ranskan hallitusta toimittamaan kaikki sellaiset tiedot, joita tarvittiin sen arvioimiseksi, ovatko kyseisen yrityksen hyväksi toteutetut toimenpiteet valtiontukia koskevien säännösten ja määräysten mukaisia.

— —

E. Valvonta ja vuosikertomus

7. Tribunal de commerce de Roubaix Tourcoing toimitti komissiolle 19.9.1996 päivätyssä kirjeessään 17.9.1996 antamansa tuomion saneeraus suunnitelman hyväksymisestä. Tuomion mukaan yritys myytiin vastikään perustetulle uudelle osakeyhtiölle, jonka nimi oli Nouvelle Filature

— — ”

Lainière de Roubaix ja jonka osakepääoma oli 510 000 Ranskan frangia (FRF). Osakkeina oli Tribunalin tuomion mukaan vain yksityishenkilöitä. Ranskan hallituksen antamien tietojen mukaan osakkaat olivat enimmäkseen yrityksen senhetkisiä ja entisiä työntekijöitä. Tuomion nojalla yritys (varasto, aineellinen ja aineeton omaisuus) myytiin 1.10.1996 tälle yritykselle 4 278 866 FRF:lla. (Omat varat olivat siis yhteensä 4,8 miljoonaa FRF.)

8. Tuomiosta ilmenee lisäksi, että menestyneen saneeraustarjouksen lisäksi myös yrityksen työntekijät tekivät tarjouksen, jonka Tribunal ei kuitenkaan katsonut sisältävän riittäviä takeita. Ranskan hallitus oli tuomion mukaan luvannut yhteensä 40 miljoonan FRF:n tuen kunkin tarjousentekijän tarjoamien ehtojen mukaan.⁴

9. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että Nouvelle Filature Lainière de Roubaix'lle ei periaatteessa lainkaan siirretty Filatures Lainière de Roubaix'n velkoja tai muita sitoumuksia. Uudelle yhtiölle nimittäin luovutettiin nimenomaan tämä olemassa oleva yritys, jossa sen piti tehdä raken-

neudistus. Tämä tapahtui ennen kaikkea tuotantolaitoksia lakkauttamalla. Siksi Nouvelle Filature Lainière de Roubaix joutui vuosina 1996—1997 käyttämään ylimitotettuja yritysikiinteistöjä, mistä sille aiheutui ylimääräisiä vuokratulujia 2,2 miljoonaa FRF. Muutto pienempiin tiloihin aiheutti 2,5 miljoonan FRF:n kustannukset. Ostetun yrityksen huonon tuotavuuden vuoksi ensimmäisenä 6 kuukautena syntyi noin 10 miljoonan FRF:n kustannukset. Lisäkustannuksia aiheutti edellisen yrityksen työntekijöiden suuren osan irtisanominen, jolloin oli ilmeisesti kyse vain niistä kustannuksista, jotka johtuivat jäljelle jääneistä 248 työntekijästä. Myös tuotannon välttämätön uudelleen suuntaaminen aiheutti kustannuksia. Kauppaan liittyi lisäksi noin 22 miljoonan FRF:n investointiohjelma uusien koneiden hankkimiseksi ja uusien tuotteiden kehittämiseksi.

10. Ranska ilmoitti 25.9.1996 päivätyllä kirjeellä osallistuvansa rakenneuudistukseen 18 miljoonan FRF:n suuruisella osakkuuslainalla ja 22 miljoonan FRF:n suuruisella investointiavustuksella — yhteensä siis 40 miljoonalla FRF:lla.

4 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 10 kohta.

	1996	1997	1998	1999
liikevoitto	-2,3/-1,9	4,2/5,8	1,2/2,4	2,2/3,5/0,6
rahoitustulos	-0,5/-0,5	-2,1/-2,4	-2,2/-2,4	-2,4/2,7/-1,5
kokonaistulos	20/20	6,8/8,2	1,6/2,6	-0,2/0,8/0,9

11. Tämän jälkeen Ranskan hallitus toimitti komission pyynnöstä lisätietoja kyseisistä tukitoimenpiteistä. Se esitteli rakenneuudistusohjelmaksi nimitetyn asiakirjan 22.11.1996 päivätyssä kirjeessään. Siinä suunniteltiin muun muassa useita investointihankkeita, joiden yhteismäärä oli 22,5 miljoonaa FRF. Tase-ennusteissa, jotka oli laadittu 22.11.1996, 2.4.1997 ja 30.10.1998 (vain vuotta 1999 varten), ennakoitiin vuoden 1999 loppuun asti yllä olevassa taulukossa näkyvät tulokset (miljoonina FRF:eina).

perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa (josta on tullut EY 88 artiklan 2 kohta) määrätyn menettelyn.⁵ Tämä päätös sisälsi tosiseikkojen yksityiskohtaisen kuvauksen ja väliaikaisen arvioinnin, jonka komissio teki näistä tosiseikoista yritysten pelastamiseen tarkoitettuja tukia koskevien suuntaviivojen perusteella. Komissio ilmoitti tässä yhteydessä myös ne tiedot, jotka siltä puuttuivat, jotta se olisi voinut lopullisesti arvioida riidanalaista tukea ja erityisesti hyväksyä sen. Komissio korosti nimenomaisesti sitä, ettei sille ollut esitetty yhteisön vaatimukset täyttävää rakenneuudistussuunnitelmaa. Sen jälkeen se vaati nimenomaisesti Ranskan viranomaisia toimittamaan sille ”kaikki muut tiedot, jotka nämä katsoivat tarpeellisiksi kyseisen tuen arvioimiseksi”.

12. Komissio ilmoitti Ranskan hallitukselle 18.8.1997 päivätyssä kirjeessään, että se oli päättänyt tämän tuen vuoksi aloittaa EY:n

13. Ranskan hallitus esitti huomautuksensa 24.9.1997 päivätyssä kirjeessään ja toimitti lisätietoja 8.5., 21.7., 16.10. ja 30.10.1998 päivätyissä kirjeissään. Niistä ilmenee muun muassa, että yritykselle oli aiheutunut 0,9 miljoonan FRF:n suuruinen toimintatapio vuonna 1997. Ranskan viranomaiset eivät pystyneet esittämään tarkkoja tietoja siitä, mihin tuki käytettiin.

5 — EYVL C 392, s. 6.

14. Komissio teki 4.11.1998 päätöksensä suuruinen tuki ei sovellu yhteis- Ranskan Nouvelle Filature Lainière de Roubaix'ille myönnettyistä tuista.⁶ markkinoille.

Päätöksen päätösosassa todetaan muun muassa seuraavaa:

3 artikla

1. Osakkuuslaina, jonka suuruus on 18 miljoonaa Ranskan frangia, on valtion-tukea sikäli kuin Ranskan tähän lainaan soveltama korko on lainan myöntä-mishetkellä sovellettua 8,28 prosentin vii-tekorkoa alhaisempi.

1 artikla

Ranskan Nouvelle Filature Lainière de Roubaix'ille investointiavustuksena myön-tämää 7,77 miljoonan Ranskan frangin suuruista tukea voidaan pitää yhteis-markkinoille soveltuvana perus-tamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan (josta on tullut EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohta) mukaisesti.⁷

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu Ranskan Nouvelle Filature Lainière de Roubaix'ille myöntämä tuki ei sovellu yhteis-markkinoille.

2 artikla

Ranskan Nouvelle Filature Lainière de Roubaix'ille investointiavustuksena myön-tämä 14,23 miljoonan Ranskan frangin

4 artikla

1. Ranskan on toteutettava kaikki tarpeel-liset toimenpiteet periäkseen takaisin edunsaajana olevalta Nouvelle Filature Lainière de Roubaix'lta 2 artiklassa tar-koitettun tuen, joka on jo lainvastaisesti maksettu sille.

2. Tuki on perittävä takaisin Ranskan lainsäädännön mukaisesti. Takaisin mak-settavasta tuesta peritään viivästyskorkoa, joka lasketaan tuen myöntämispäivästä

6 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia.

7 — Nämä 7,77 miljoonaa FRF (= 35 % 22 miljoonan FRF:n investointiavustuksesta) myönnettiin aluetukena (ratkai-suehdotuksen laatijan huomautus).

lukien sen takaisinmaksupäivään asti. Korkojen laskennassa käytetään aluetukien nettoavustusekvivalenttien laskemisessa käytettyä viitekorkoa.

3. Ranskan on lakkautettava viipymättä 3 artiklassa tarkoitettu tuki soveltamalla tavanomaisia markkinaehtoja, jotka vastaavat vähintään lainan myöntämishetkellä sovellettua 8,28 prosentin viitekorkoa.

5 artikla

Ranskan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä.”

15. Sikäli kuin komissio on todennut päätöksessään, että tuki ei sovellu yhteismarkkinoille, sillä ei komission mukaan ole EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaista perustetta. Tuki ei ole varsinkaan rakenneuudistukseen tarkoitettua tukea, koska ei ole esitetty riittävää rakenneuudistussuunnitelmaa, koska kyseinen yritys on saatujen tietojen perusteella elinkelpoinen pitkällä aikavälillä vain tuen ansiosta ja koska tuki on suhteettoman suurta tuen saajan menoihin nähden.

16. Ranskan tasavallan asiamies ilmoitti yhteisöjen tuomioistuimelle 23.11.2000 pidetyssä istunnossa, että Nouvelle Filature Lainière de Roubaix oli tällä välin asetettu selvitystilaan ja julistettu konkurssiin oikeuden päätöksellä.

IV Asianosaisten vaatimukset

17. Ranskan tasavalta vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa Ranskan Nouvelle Filature Lainière de Roubaix’lle myöntämästä tuesta 4.11.1998 tehdyn komission päätöksen C(1998) 3515 lopullinen, sikäli kuin myönnetty tuki katsottiin siinä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

18. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana;

— velvoittaa Ranskan tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19. Seuraavassa käsitellään tarkemmin asianosaisten väitteitä.

V Kannanotto

20. Vaikka asianosaiset jaottelevat väitteensä kolmeen osaan, jotka ovat menettely, oikeudelliset perusteet ja EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan rikkominen, on parempi käsitellä niissä esitettyjä kysymyksiä komission päätöksen kolmen perusteen yhteydessä. Perusteet ovat rakenneuudistussuunnitelman puuttuminen (A), Nouvelle Filature Lainière de Roubaix'n pitkän aikavälin elinkelvottomuuden palauttaminen tuen avulla (B) ja tuen suhde rakenneuudistuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja siitä saatavaan hyötyyn (C). Lopuksi on vielä käsiteltävä Ranskan tasavallan esittämää väitettä, jonka mukaan komission olisi pitänyt ottaa kantaa kilpailun perusteettoman vääristymisen välttämiseen (D).

21. Asianosaiset ovat yksimielisiä siitä, että sekä 22 miljoonan FRF:n investointiavustus että 18 miljoonan FRF:n osakkuuslaina ovat EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisia tukia. Investointiavustuksen osalta tähän tulok-

seen päädytään siksi, että tuensaajajärityksen ei pitänyt maksaa 22 miljoonasta FRF:sta tavanomaista markkina-käytännön mukaista vastiketta ja että myönnetty tuki saattaa vääristää kilpailun yhteismarkkinoilla. Osakkuuslainan tukiominaisuus syntyy — kuten komissio päätöksensä perusteluissa esitti — siitä, että se myönnettiin korolla, joka oli selvästi 8,28%:n viitekorkoa alhaisempi.

22. Jatkossa onkin tutkittava vain sitä, oliko myönnetty tuki EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaista. Tämän artiklan 3 kohdan sanamuodosta "voidaan" seuraa, että komissiolla on tässä yhteydessä tekemiensä päätösten osalta harkintavaltaa. Yhteisöjen tuomioistuin antaa vakiintuneessa oikeuskäytännössä komissiolle tässä yhteydessä laajan harkintavallan.⁸ Komissio voi käyttää parhaaksi katsomiaan perusteita tutkiessaan, voidaanko tukea pitää yhteismarkkinoille soveltuvana.⁹ Yhteisöjen tuomioistuin tyytyykin komission päätöstä tutkiessaan päättämään, onko komissio noudattanut menettely- ja perustelusääntöjä ja esittänyt tosiseikat oikein. Lisäksi se tutkii, onko komissio

8 — Asia 78/76, Steinike ja Weinlig v. Saksa, tuomio 22.3.1977 (Kok. 1977, s. 595, 8 kohta; Kok. Ep. III, s. 341), ja asia 74/76, Iannelli v. Meroni, tuomio 22.3.1977 (Kok. 1977, s. 557, 11 ja 12 kohta; Kok. Ep. III, s. 327).

9 — Asia T-214/95, Vlaamse Gewest v. komissio, tuomio 30.4.1998 (Kok. 1998, s. II-717, 89 kohta).

tehnyt tosiseikkoja oikeudellisesti arvioi-
dessaan ilmeisiä virheitä, jotka ovat vai-
kuttaneet lopputulokseen, ja onko arviointi
tapahtunut EY:n perustamissopimuksen
92 artiklan tarkoituksen ja tavoitteiden
vastaisesti.¹⁰

A Rakenneuudistussuunnitelma

23. Yhteisöjen tuomioistuin on vakiintu-
neessa oikeuskäytännössään hyväksynyt
sen, että komissio voi tukeutua laatimiinsa
suuntaviivoihin päätöskäytäntöään yksin-
kertaistaakseen ja yhdenmukaistaakseen.
Suuntaviivat eivät ole tosin sitovia oikeus-
sääntöjä vaan suuntaa antavia periaatteita,
joita komissio käyttää arvioinnissaan.¹¹
Yhteisöjen tuomioistuin tutkii siis, onko
komissio päätöksessään noudattanut itse
vahvistamiaan suuntaviivoja.¹²

24. Jäljempänä tutkitaan siksi, sisältääkö
komission päätös, joka koskee rakenneu-
distussuunnitelman puuttumista, yrityksen
pitkän aikavälin elinkelpoisuutta, tuen
oikeaa suhdetta rakenneuudistuksesta
aiheutuviin kustannuksiin ja siitä saatavaan
hyötyyn sekä kilpailun perusteettoman
vääristämisen välttämistä, menettely-
virheitä, ilmeisiä arviointivirheitä tai riit-
tämättömiä perusteluja.

25. Asianosaiset ovat eri mieltä ensinnäkin
siitä, onko se komission toteamus oikeu-
tettu, että Ranskan viranomaiset eivät olisi
esittäneet riittävää rakenneuudistus-
suunnitelmaa.

26. On muistettava, että rakenneu-
distuksen toteuttamiseksi tarkoitetun tuen
myöntäminen edellyttää suuntaviivojen
mukaan rakenneuudistussuunnitelmaa,
joka on sisällettävä yksityiskohtainen,
yrityksen sisäisin toimenpitein toteutettava
realistinen rakenneuudistus- tai saneeraus-
ohjelma. Siitä on erityisesti käytävä ilmi,
mihin tuki käytetään ja miten pitkän aika-
välin elinkelpoisuus aiotaan palauttaa.
Nämä tiedot ovat samalla välttämätön
edellytys tuen suhteellisuuden ja kilpailuun
kohdistuvien vaikutusten arvioimiselle.
Kuten olen aiemmin todennut, käsittelen
kuitenkin erikseen sitä, miten komissio on
arvioinut pitkän aikavälin elinkelpoisuutta,
suhteellisuutta sekä kilpailun vääristymiä.

10 — Asia T-149/95, Ducros v. komissio, tuomio 5.11.1997
(Kok. 1997, s. II-2031, 63 kohta ja siinä mainittu
oikeuskäytäntö).

11 — Asia 310/85, Deufil, tuomio 24.2.1987 (Kok. 1987, s. 901,
22 kohta); ks. myös alaviitteessä 10 mainitussa asiassa
Ducros annettu tuomio, tuomion 61 kohta ja siinä mai-
nittu oikeuskäytäntö).

12 — Ks. esimerkiksi asia C-313/90, tuomio 24.3.1990, CIRFS
ym. v. komissio (Kok. 1993, s. I-1125, 32 kohta ja sitä
seuraavat kohdat).

27. Aluksi on tutkittava, onko komissio
noudattanut menettelsääntöjä (1), toiseksi
sitä, onko se ollut oikeassa katsoessaan,
että Ranskan viranomaiset eivät olleet
esittäneet riittävää rakenneuudistus-

suunnitelmaa (2), ja lopuksi on tutkittava tämän toteamuksen perusteluja (3).

1) Asian käsittelyn vaiheet

28. Ranskan hallitus korostaa aluksi, että se oli tehnyt kaikkensa toimiakseen läheisessä yhteistyössä komission kanssa ja että se oli toimittanut sille kaikki vaaditut tiedot. Komission päätös perustui Ranskan hallituksen mukaan kuitenkin siihen, että Ranska ei ollut esittänyt rakenneuudistus-suunnitelmaa, minkä vuoksi komissiolla ei ollut riittävästi tietoja, jotta se olisi voinut arvioida luotettavasti yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta. Ranskan hallituksen mielestä komission ei olisi tällaisessa tapauksessa pitänyt tehdä lopullista päätöstä, vaan sen olisi pitänyt toteuttaa ainoastaan väliaikaisia toimenpiteitä. Tekemällä käsiteltävänä olevan päätöksen se rikkoi sekä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä että omaa päätöskäytäntöään.

29. Ranskan hallituksen mukaan yhteisöjen tuomioistuin piti asiassa Boussac antamassaan tuomiossa¹³ jäsenvaltioiden laillisten etujen säilyttämisen kannalta tärkeänä, että komissio määrää ne sitovasti toimittamaan kaikki tarvittavat tiedot, ennen kuin se tekee lopullisen päätöksen sillä olevan aineiston perusteella. Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi tätä velvoitetta vielä asiassa Pleuger antamassaan tuomiossa.¹⁴ Ranskan hallituksen mielestä komissio rikkoo lisäksi sääntöjä, jotka se on todennut itseään sitovaksi julkaisussaan *Droit de la concurrence dans les Communautés européennes*, osa II B, jonka otsikko on *Explication des règles applicables aux aides d'Etat: situation en décembre 1996*. Lisäksi käsiteltävänä oleva päätös on ristiriidassa komission oman päätöskäytännön kanssa, joka käy ilmi esimerkiksi päätöksestä 96/179/EY.¹⁵

Asianosaisten vaatimukset

30. Komission käsityksen mukaan Ranskan hallituksen väite perustuu ensi sijassa virheelliseen oletukseen. Päätös ei missään tapauksessa perustu vain siihen, ettei komissiolle ollut esitetty rakenneuudistus-suunnitelmaa. Tämä johtuu jo siitäkin, että komissio on ainoastaan lyhyesti todennut tällaisen suunnitelman puuttumisen päätöksen perusteluissa. Päätöksen IV osan 3 kohdassa esitettyjen syiden arviointi osoittaa komission mielestä, että päätös perustuu niiden tosiasiallisten edellytysten

13 — Asia C-301/87, Ranska v. komissio, ns. Boussac-tapaus, tuomio 14.2.1990 (Kok. 1990, s. I-307; Kok. Ep. X, s. 311).

14 — Yhdistetyt asiat C-324/90 ja C-342/90, Saksa ja Pleuger Worthington v. komissio, tuomio 13.4.1994 (Kok. 1994, s. I-1173).

15 — Komission 31.10.1995 tekemä päätös, jolla se velvoitti Saksan hallituksen toimittamaan kaikki asiakirjat ja tiedot Volkswagen-ryhmän investointihankkeista uusissa osavaltioissa ja niille myönnettävistä tuista (asia C-62/91 ex NN 75, 77, 78 ja 79/91), EYVL L 53, s. 50.

puuttumiseen, joiden perusteella tuki olisi voitu hyväksyä, eikä esimerkiksi vain näitä edellytyksiä koskevien tietojen puuttumiseen.

31. Komissio on viitannut muun muassa siihen, että on tärkeää esittää toteuttamiskelpoinen rakenneuudistussuunnitelma, jotta tuki voidaan hyväksyä rakenneuudistukseen tarkoitetuksi tueksi ja jotta komissio voi tehdä myönteisen päätöksen. Komission edustaja korosti suullisessa käsittelyssä, että Ranskan viranomaiset olisivat Tribunal de commercen tuomion mukaan olleet valmiita tukemaan saneeraus suunnitelmaa, jota tämä sama ranskalainen tuomioistuin ei ollut hyväksynyt, koska siihen ei sisällynyt riittäviä takeita. Tästä voidaan komission mukaan päätellä, että Ranskan viranomaiset eivät asettaneet tuen edellytykseksi suuntaviivojen mukaista rakenneuudistussuunnitelmaa.

32. Lisäksi komissio tutki Ranskan viranomaisten esittämät taseita kuvaavat luvut ja tuli siihen tulokseen, että ne eivät osoitaneet yrityksen olevan elinkelppoinen pitkällä aikavälillä. Sen jälkeen tätä arviointia verrattiin Ranskan myöhemmin toimittamiin tietoihin, joiden mukaan yritys teki tärkeällä markkinasegmentillä, joka muodosti 14 % sen liikevaihdosta, vain 16 % tulosenusteestaan. Komissio väittää tutkineensa myös perusteellisesti, oliko tuki asianmukaisessa suhteessa rakenneuudistuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja

siitä saatavaan hyötyyn. Tässä yhteydessä se otti huomioon yrityksen omistajien taloudelliset sitoumukset ja vertasi niitä julkisista varoista saadun tuen määrään, minkä perusteella se katsoi, etteivät nämä olleet asianmukaisessa suhteessa toisiinsa. Koska myönnetty tuki ei missään tapauksessa täyttänyt kahta suuntaviivoissa asetetuista neljästä edellytyksestä, sitä ei voitu pitää yhteismarkkinoille soveltuvana, rakenneuudistukseen tarkoitettuna tukena. Siksi komission ei tarvinnut edes vedota siihen, että Ranskan viranomaiset eivät olleet toimittaneet sille riittävästi tietoa.

33. Komissio väittää toissijaisesti, että Ranskan hallituksen ensimmäisessä väitteessä tukien valvontaa koskevia menettelysääntöjä on tulkittu virheellisellä tavalla.

34. Komission mielestä yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Boussac antamassaan tuomiossa¹⁶ vastannut komission väitteeseen siitä, että jos tuki on lainvastainen sen vuoksi, että jäsenvaltio on pannut sen täytäntöön noudattamatta perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrättyä menettelyä, tätä lainvastaisuutta ei poista se, että tuki soveltuisi yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan perusteella, ja näin ollen komissio voi määrätä jäsenvaltion perimään takaisin tällä tavalla myönnetyn tuen. Komission mukaan yhteisöjen tuomioistuin on

16 — Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia.

nimenomaan tällaisessa asiayhteydessä muistuttanut, että tukien valvonta antaa komissiolle myös toimivallan toteuttaa turvaamistoimia, joiden tarkoituksena on säilyttää tilanne ennallaan silloin, kun jäsenvaltioiden toimintatavat vaarantavat perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklassa toteutetun järjestelmän. Turvaamistoimista määrätessään komission on kuitenkin suojeltava jäsenvaltioiden oikeutettuja intressejä. Komissiolla on omasta mielestään siten oikeus — mutta ei velvollisuutta — määrätä väliaikaisia turvaamistoimia. Jos jäsenvaltio kieltäytyy toimittamasta komissiolle sen päätöksentekoon tarvittavia tietoja, komissio voi päättää menettelyn ja tehdä lopullisen päätöksen sillä olevien tietojen perusteella.

35. Asiassa Pleuger¹⁷ annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin käsitteli ainoastaan komission päätösten perusteluille asetettuja vaatimuksia. Muuten sen lähtökohtana oleva tilanne ei ole komission mielestä vertailukelpoinen nyt ratkaistavana olevan asian kanssa. Ensinnäkin toisin kuin nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä ollut jäsenvaltio oli kieltäytynyt kaikenlaisesta yhteistyöstä komission kanssa. Toiseksi mainittu päätös koski sitä, oliko tukiohjelma ylipäänsä olemassa, eikä komission arviointia siitä, soveltuiko tuki yhteismarkkinoille.

36. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin ei halunnut edellä mainitussa päätöksessään muuttaa vakiintunutta oikeuskäytäntöään, jonka mukaan jäsenvaltioiden pitää toimittaa komissiolle kaikki myönteiseen päätökseen tarvittavat tiedot, mikäli ne haluavat myöntää tukea jollekin yritykselle.¹⁸

37. Lopuksi komissio väittää — tosin toisijaisesti —, että julkaisu, johon Ranskan hallitus viittaa, ei sisällä virallista kannanottoa, vaan on erään asianajajan laatima teos, joka ei millään tavalla sido komissiota. Komission mukaan päätös ei myöskään millään tavalla ole komission päätöskäytännön vastainen. Komissio esittää virallisen tiedonsaantipyynnön ainoastaan jäsenvaltioille — kuten Ranskalle —, jotka kieltäytyvät toimimasta sen kanssa yhteistyössä ja toimittamasta sille tarvittavat tiedot, jotta se voi tehdä päätöksensä.

Arviointi

38. On tutkittava, onko komissio rikkonut tukien arvioinnissa noudatettavia menettelysääntöjä tekemällä käsiteltävänä olevassa asiassa lopullisen päätöksen Ranskan myöntämistä tuista kehottamatta Ranskan hallitusta toimittamaan edellytysten mukaista rakenneuudistussuunnitelmaa.

17 — Edellä alaviitteessä 14 mainittu asia.

18 — Asia C-364/90, Italia v. komissio, tuomio 28.4.1993 (Kok. 1993, s. I-2097, 20 kohta).

a) Jäsenvaltion toimittamien tietojen riittämättömyys

39. Komissio olisi rikkonut menettelysääntöjä, mikäli se olisi perustellut päätöksensä pelkästään sillä, että Ranska ei ole toimittanut sille riittävästi tietoja. Komissio voi nimittäin vain erittäin tiukkojen edellytysten täytyessä perustella tukea koskevaa päätöstään sillä, että jäsenvaltio on toimittanut sille riittämättömästi tietoja. Koska päätöksentekohetkellä ei ollut olemassa tukien valvontamenettelyä koskevaa kirjoitettua säännöstöä, asiassa oli turvaututtava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettuihin periaatteisiin. Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiaa Bous-sac koskevassa tuomiossaan, että jos jäsenvaltio on ottanut käyttöön tuen tai muuttanut sitä ilmoittamatta tästä komissiolle, komissio voi jäsenvaltiota kuultuaan määrätä aluksi kyseisen jäsenvaltion välittömästi lykkäämään tuen maksamista tuen tutkinnan päättymiseen asti ja toimittamaan komissiolle sen määräämän ajan kuluessa kaikki ne tiedot, joita se tarvitsee tutkiakseen tuen soveltuvuuden yhteismarkkinoille. Mikäli jäsenvaltio noudattaa komission määräästä, komissio on velvollinen tutkimaan, soveltuuko tuki yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 93 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti. Mikäli jäsenvaltio ei komission määräyksestä huolimatta toimita vaadittuja tietoja, komissio voi päättää menettelyn ja tehdä sillä olevien tietojen perusteella päätöksen, jossa todetaan tuen soveltuvuus tai soveltumattomuus yhteismarkkinoille.¹⁹

40. Valtion tukea koskeva lopullinen päätös, joka perustuisi pelkästään siihen, että kyseinen jäsenvaltio ei ole toimittanut komissiolle riittävästi tietoja, olisi siksi lainvastainen. Komissio voi sen sijaan ryhtyä väliaikaisiin toimenpiteisiin, jos se katsoo, ettei se voi sillä olevien tietojen nojalla arvioida lopullisesti tuen soveltuvuutta. Sen pitää kuitenkin kehottaa jäsenvaltiota toimittamaan puuttuvat tiedot.

41. Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan päätöksen syynä ei kuitenkaan ollut vain se, ettei Ranska toimittanut komissiolle tarvittavia tietoja. Päätöksessä todetaan myös, ettei Ranska ole esittänyt rakenneuudistussuunnitelmaa. Tätä toteamusta seuraavat kuitenkin laajamittaiset perustelut, jotka koskevat juuri sitä, onko tuki perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukainen. Komissio on selvästi halunnut esittää puuttuvan rakenneuudistussuunnitelman vain yhtenä monista syistä sille, ettei tuki sovellu yhteen yhteisön oikeuden kanssa.

42. Rakenneuudistussuunnitelman olemassaolo on lisäksi suuntaviivojen mukaan

¹⁹ — Edellä alaviitteessä 13 mainitussa Bous-sac-tapauksessa annettu tuomio, tuomion 19 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

edellytys tuen laillisuudelle. Komissio ei sen puuttumiseen viitatessaan tarkoita ensi sijassa sitä, että siltä puuttuvat tarvittavat tiedot tuen arvioimiseksi. Rakenneuudistussuunnitelman puuttuminen kertoo pikemminkin siitä, että Ranskan hallituksella ei ollut tukea myöntäessään johdonmukaista ja etukäteen laadittua suunnitelmaa. Se on suuntaviivojen mukaan kuitenkin rakenneuudistuksen tarkoitetun tuen laillisuuden edellytys.²⁰ Koska kaikki tuet saattavat muuttaa yhteismarkkinoiden kilpailusuhteita muille kilpailijoille haitalliseen suuntaan, tukeen liittyviä riskejä on pyrittävä alusta alkaen minimoimaan. Tämän vaatimuksen voi toteuttaa vain johdonmukainen rakenneuudistussuunnitelma.

43. Komissio ei ole siis rikkonut menettelysääntöjä, kun se esitti päätöksensä perusteeksi (muun muassa) rakenneuudistussuunnitelman puuttumisen.

b) Puuttuvien tietojen toimittamista koskevan komission päätöksen puuttuminen

44. Sitä vastoin kyse olisi menettelysääntöjen rikkomisesta, mikäli komissiolla

olisi ollut velvollisuus vaatia välitoimella Ranskan viranomaisia toimittamaan puuttuvat tiedot.

45. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Boussac²¹ antamastaan tuomiosta lähtien velvoittanut komissiota selvittämään tosiseikat perusteellisesti, ennen kuin se tekee lopullisen päätöksen. Jo tästä tuomiosta käy epäsuorasti ilmi, että komissio on velvollinen perusteelliseen asioiden selvittämiseen. Yhteisöjen tuomioistuin sallii nimittäin menettelyn päättämisen tosiseikkoja selvittämättä vain, mikäli kyseinen jäsenvaltio ei toimita vaadittuja tietoja. Komissiolle asetettuja tosiseikkojen selvittämisaatimuksia täsmennettiin asiassa Pleuger²² annetussa tuomiossa. Siinä yhteisöjen tuomioistuin viittaa aluksi asiassa Boussac antamiinsa perusteluihin välitoimien tarpeen osalta. Sitten se jatkaa, että mikäli jäsenvaltio ei komission määräyksistä huolimatta toimita vaadittuja tietoja, komissio voi päättää menettelyn ja tehdä päätöksen tukien soveltuvuudesta yhteismarkkinoille sillä olevien tietojen perusteella. Jos komissio haluaa nojautua päätöksessään tosiseikkoja koskeviin olettuksiin, jotka jäsenvaltio kiistää, yhteisöjen tuomioistuin vaatii lisäksi, että komissio pyrkii kaikin keinoin selvittämään nämä tosiseikat. Tällaisen keinon tarjoaa välitoimi, jossa määrätään toimittamaan sellaisia tarkoin määritettyjä tietoja, jotka

20 — Ks. myös asia C-305/89, Italia v. komissio, ns. Alfa Romeo -tapaus, tuomio 21.3.1991 (Kok. 1991, s. I-1603, 35 kohta).

21 — Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia.

22 — Edellä alaviitteessä 14 mainittu asia, 25 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

voivat vahvistaa tai kumota komission oletuksen.

seikka vaan komission arvioinnin kohde, ja siksi on tutkittava, tekikö komissio tässä yhteydessä ilmeisen arviointivirheen.²⁴

46. Tämä toteamus rajoittaa sitä yleistä sääntöä, jonka mukaan on jäsenvaltioiden tehtävänä esittää kaikki tarvittavat tiedot, joiden perusteella voidaan tutkia, soveltuuko niiden myöntämä tuki yhteismarkkinoille.²³ Tällainen rajoitus on oikeutettu vain, mikäli komissio puolestaan aikoo poiketa jäsenvaltion sille toimittamista tiedoista tosiseikkoja vahvistaessaan, esimerkiksi hyväksymällä tukiohjelman vastoin jäsenvaltion esittämiä tietoja. Mikäli komissio arvioi toimitettuja tietoja tavalla, jota asianosainen jäsenvaltio ei hyväksy, komissiolla ei ole kuitenkaan periaatteessa velvollisuutta vaatia jäsenvaltiolta lisätietoja ennen lopullisen päätöksen tekemistä.

47. Käsiteltävänä oleva päätös ei sisällä tosiseikkoja koskevia oletuksia vaan komissio on suorittanut arviointinsa ja todennut, että vaikka Ranskan tasavalta toimitti komissiolle tietoja, se ei esittänyt riittävää rakenneuudistussuunnitelmaa. Muodostivatko toimitetut tiedot riittävän rakenneuudistussuunnitelman, ei ole tosi-

48. Rakenneuudistussuunnitelmaa ei myöskään voida esittää jälkikäteen komission sitä vaatiessa, vaan suunnitelman on sen tehtävä huomioon ottaen oltava tuen myöntämisen perustana ja siis jo olemassa tuen myöntämisaikana.²⁵

49. Komission päätös EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta muodostaa lisäksi päätöksen, jossa komissio totesi nimenomaan, etteivät Ranskan viranomaiset olleet toimittaneet sille riittävästi tietoja — erityisesti rakenneuudistussuunnitelmaa — ja vaati niitä toimittamaan kaikki tarpeelliset tiedot.²⁶ Asiassa Pleuger²⁷ annettuun tuomioon johtaneen menettelyn yhteydessä komissio sitä vastoin ei vaatinut lisätietoja, kun se teki päätöksen EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta, vaan pyysi ainoastaan asianosaisen jäsenvaltion ja muiden, joita asia koskee, kannanottoja. Se ei myöskään erityisesti korostanut yhteisöjen tuomioistuimen mainitsemää riidanalaista seikkaa, jonka mukaan riidanalaiset tuet

24 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 53 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

25 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 42 kohta.

26 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 12 kohta.

27 — Edellä alaviiteessä 14 mainittu asia.

23 — Edellä alaviiteessä 18 mainittu asia C-364/90, 20 kohta.

olivat osa tukiohjelmaa.²⁸ On tosin myönnettävä, että päätöstä EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta ei voida pitää sellaisena väliaikaisena määräyksenä, jota yhteisöjen tuomioistuimien tarkoitti asiassa Pleuger esittämissään toteamuksissa. Kyseessä eivät silti olleet epäviralliset yhteydenotot vaan oikeudellisesti velvoittava toimenpide, josta yksiselitteisesti selvisi, mitä tietoja oli toimitettava. Kuten komission viimeaikainen päätöskäytäntökin osoittaa, tämä päätös periaatteessa riittää.²⁹ Erillinen päätös — kuten Ranskan tasavallan mainitsema päätös 96/179/EY³⁰ — tietojen toimittamisesta tarvitaan vain poikkeustapauksissa.

50. Lopuksi on todettava, että Ranskan tasavallan vaatimukset ovat ristiriitaisia. Se vaatii yhtäältä päätöstä, jossa se olisi määrätty nimenomaisesti ja sitovasti toimittamaan tietoja. Toisaalta se väittää, että Ranskan viranomaiset pyrkivät koko hallinnollisen menettelyn ajan täysipainoiseen yhteistyöhön komission kanssa. Ranskan hallitus oli erityisesti vastannut järjestelmällisesti ja yksityiskohtaisesti kaikkiin

sille esitettyihin tiedonsaantipyyntöihin. Ranskan tasavallan vaatima päätös ei olisi siltikään voinut johtaa parempaan tulokseen selvittelemiseen.

51. En voi muutenkaan olla Ranskan hallituksen kanssa yhtä mieltä siitä, että julkaisu Droit de la concurrence dans les Communautés européennes, osa II B, jonka otsikko on Explication des règles applicables aux aides d'Etat: situation en décembre 1996, sitoisi komissiota. Tällä teoksella ei ole sisällöstään riippumatta minkäänlaista virallista luonnetta, joten se ei voi sitoa komission päätöksentekokäytäntöä millään tavalla.

52. Puuttuvan rakenneuudistussuunnitelman osalta ei ole siis havaittavissa mitään menettelyvirhettä.

2) Toimitettujen tietojen arviointi

53. Näin ollen on tutkittava, päätyikö komissio oikeaan tulokseen arvioidessaan, etteivät sille toimitetut tiedot sisältäneet riittävää rakenneuudistussuunnitelmaa.

28 — EYVL 1989, C 309, s. 3 julkaistu tiedonanto sisältää sen osalta vielä vähemmän tietoa kuin komission kyseiselle jäsenvaltiolle 3.5.1989 lähettämä kirje.

29 — Tämä vastaa myös komission viimeaikaista käytäntöä, ks. Saksan Weida Leder GmbH:lle (Weida), Thüringen, antamasta tuesta 14 päivänä heinäkuuta 1999 tehty komission päätös 2000/194/EY (tiedoksiannettu numerolla K(1999) 3441), EYVL 2000, L 61, s. 4, 52 kohta, ja Itävallan Ergee Textilwerk GmbH:lle antamasta tuesta 22 joulukuuta 1998 tehty komission päätös 1999/589/EY (tiedoksiannettu numerolla K(1998) 4568), EYVL L 227, s. 1, 1 alakohta.

30 — Edellä alaviiteessä 15 mainittu asia.

Asianosaisten väitteet

54. Ranskan hallituksen mielestä sen toimittamat tiedot vastaavat suuntaviivojen mukaista rakenneuudistus suunnitelmaa.

55. Komissio korostaa, että nämä tiedot jo osoittavat, että suuntaviivojen mukaista suunnitelmaa ei ole todellisuudessa esitetty. Ensinnäkin kun Ranskan viranomaiset lupasivat myöntää tukia sen prosessin yhteydessä, jossa Tribunal de commerce de Roubaix Tourcoing sittemmin antoi tuomionsa, Ranskan viranomaiset eivät tehneet tätä päätöstä rakenneuudistus suunnitelman osana. Tämä käy ilmi siitäkin, että tukea tarjottiin myös kilpailevalle saneeraustarjoukselle, vaikka Tribunal ei pitänyt sen takeita myöhemmin riittävinä. Myöskään Ranskan viranomaisten erilaiset myöhemmät toimittamat tiedot eivät yhdessäkään vastaa rakenneuudistus suunnitelmaa.

Arviointi

56. Aluksi on muistutettava siitä, että komission harkintavalta huomioon ottaen on tutkittava vain sitä, tekikö komissio ilmeisen arviointivirheen. Oikeuskäytäntö ei sisällä tarkkaa ilmeisen arviointivirheen

määritelmää. Asiassa Nölle antamassaan tuomiossa³¹ yhteisöjen tuomioistuin totesi kuitenkin polkumyyntiä koskevien asetusten antamisen yhteydessä, että ilmeisen arviointivirheen toteaminen edellyttää tämän virheen toteennäyttämistä. Jollei arviointivirhettä pystytä näyttämään toteen, tämä koituu sen asianosaisten vahingoksi, joka väittää asetusta lainvastaiseksi. Tämä toteamus soveltuu periaatteessa myös tähän tapaukseen.

57. Kuten päätöksen perusteluista ilmenee, komissio kaipaa erityisesti täsmällisiä ja luotettavia tietoja yrityksen pitkän aikavälin kannattavuuden kehittämistä rakenneuudistustoimenpiteillä sekä laskelmia rakenneuudistuksen kustannuksista. Asiakirja-aineistosta selviää, että Ranskan viranomaiset eivät milloinkaan esittäneet laskelmaa rakenneuudistuksen kokonaiskustannuksista. Päinvastoin tietyt kohdat eivät sisältäneet numerotietoja ja tietyissä muissa kohdissa — esimerkiksi 12 miljoonan FRF:n henkilöstösaneerauksen osalta — jäi epäselväksi, kuulivatko nämä kustannukset joka tapauksessa yrityksen vastattaviksi.

58. Yrityksen tuloksen kehittymisestä asiakirja-aineisto sisältää useita eri aikaan laadittuja tase-ennusteita. Jää kuitenkin

31 — Asia C-16/90, tuomio 22.10.1991 (Kok. 1991, s. I-5163, 17 kohta).

epäselväksi, miten niissä esitetyt luvut olisi mahdollista saavuttaa. Ainoa tunnettu todellinen tulos vuodelta 1997 jää selvästi ennustetta huonommaksi.

59. Näin ollen ei ole osoitettu, että Ranskan viranomaiset olisivat todellisuudessa esittäneet riittävän rakenneuudistus-suunnitelman. Sen vuoksi komission ei voi todeta tehneen sen suhteen ilmeistä arviointivirhettä. Päinvastoin on todettava, että suuntaviivojen mukaan tuen hyväksymiseltä puuttuu peruste. Jo pelkästään tästä syystä komission päätöstä on pidettävä asianmukaisena.

3) Perustelut

Asianosaiten väitteet

60. Ranska väittää lopuksi vielä, että rakenneuudistus suunnitelman puuttumista ei perusteltu riittävästi siten kuin EY:n perustamissopimuksen 190 artikla (josta on tullut EY 253 artikla) edellyttää. Ranskan hallitus väittää, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöksen perusteluista pitäisi EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisesti ilmetä päätöksen tehneen toimielimen perustelut, niin että yhteisöjen tuomioistuin voi esteettömästi valvoa toimenpiteiden

laillisuutta ja henkilöillä, joita toimenpide koskee, on mahdollisuus puolustautua asianmukaisesti. Viitattaessa siihen, ettei Ranska toimittanut sille riittävästi tietoa tuen arvioimiseksi, komissio pyrki Ranskan mielestä vain esittämään verukkeita lukuisille puutteille riidanalaisen päätöksen perusteluissa.

61. Komissio vastaa, että vaadittavien perustelujen laajuus riippuu vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseisen asiakirjan luonteesta ja tilanteesta, jossa se tehtiin, erityisesti asiakirjan sisällöstä ja tarpeesta, joka henkilöillä, joita asiakirja koskee, voi olla perustelujen perinpohjaiseen selvittämiseen. Perusteluissa ei sitä vastoin tarvitse esittää sananmukaisesti kaikkia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja. Kyseistä asiakirjaa ei pidä komission mukaan tarkastella erillisenä vaan asiayhteydessään. Käsiteltävänä oleva päätös on sen mielestä näiden vaatimusten mukainen.

Arviointi

62. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustelujen on oltava kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaisia ja niissä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava toimielimen toimenpiteen perustelut siten, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviää sen syyt ja siten, että toimivaltainen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta. Tätä vaatimusta perusteluvollisuuden täyttymisestä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perus-

reella, joita ovat erityisesti toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, koska sitä, ovatko päätöksen perustelut perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisia, tutkitaan paitsi päätöksen sanamuodon myös asiayhteyden ja kaikkien asiaa koskevien oikeussääntöjen suhteen.³²

63. EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan määräykset eivät koske perustelujen sisällöllisiä puutteita. Perusteluvollisuus on muotomääräys, jota ei sovelleta sisällöllisiin puutteisiin. Siksi olennaisia muotomääräyksiä ei ole rikottu, kun toimenpiteen toteuttanut viranomainen ei ole perusteluissaan esittänyt seikkoja, jotka se katsoi asian kannalta toisarvoisiksi, oli se sitten oikeassa tai väärässä.³³

64. Tästä syystä sitä tosiseikkaa, että komissio viittasi myös muun muassa rakenneuudistussuunnitelman puuttumiseen, ei voida pitää EY:n perustamissopimuksen 190 artiklassa edellytetyn perusteluvollisuuden laiminlyöntinä. Tämän toteamuksen perustelut on nimittäin esitetty selvästi.

32 — Asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998 (Kok. 1998, s. I-1719, 63 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntöviittaus).

33 — Asia 41/69, Chemiefarma v. komissio, tuomio 15.7.1970 (Kok. 1970, s. 661, 79—81 kohta; Kok. Ep. I, s. 455).

4) Alustavat päätelmät

65. Yhteenvetona on vahvistettava, että rakenneuudistussuunnitelman puuttumisen toteaminen on riittävä peruste komission päätökselle. Seuraavat pohdiskelut ovat siksi vain täydentäviä.

B Pitkän aikavälin kannattavuus

66. Aluksi on huomautettava, että suunta- viivojen mukaan pitkän aikavälin kannattavuuden palauttaminen edellyttää sitä, että yritys kykenee itse selviytymään kaikista kertyvistä kustannuksista ja tuottamaan sijoitetulle pääomalle kohtuullista vähimmäistuottoa.

1) Menettely

67. Asianosaisten väitteet, jotka koskevat sitä komission toteamusta, että rakenneuudistussuunnitelmaa ei ollut esitetty, soveltuvat vastaavasti myös komission esittämiin toteamuksiin yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuudesta.

68. Tässä yhteydessä on todettava, että rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitetun tuen myöntäminen on suuntaviivojen mukaan mahdollista vain, kun osoitetaan, että rakenneuudistus-suunnitelmalla palautetaan kyseisen yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus. Komission ei siis pidä todistaa, ettei yritys saavuta elinkelpoisuutta rakenneuudistuksesta huolimatta. Asioissa Boussac³⁴ ja Pleuger³⁵ annettujen tuomioiden nojalla komissiolle asetettu selvittämisvelvollisuus edellyttää kuitenkin, että se hankkii riittävästi tietoja elinkelpoisuutta koskevan päätelmän tekemiseksi. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa komissio on hankkinut tulosestimoita ja vuoden 1997 liiketulosta koskevia tietoja, joihin se perustaa päätelmänsä. Se, ovatko päätelmät oikeita, ei ole menettelyllinen vaan komission suoritamaa arviointia koskeva kysymys.

70. Komissio väitti yrityksen nettotuloksen kehityksestä vuosina 1996—1999 yhtäältä, että vuoden 1996 20 miljoonan FRF:n tulosta paisutettiin keinotekoisesti 22 miljoonan FRF:n investointiavustuksella, toisaalta se laski tältä pohjalta tuloksen pienentyneen tasaisesti vuosittain 60—70 % vuodesta 1996 alkaen. Komission olisi pitänyt kuitenkin oikeaan tulokseen päätyäkseen jättää arvioissaan huomiotta investointiavustukseen liittyvät poikkeukselliset tilityserät. Tällaista laskumenetelmää noudattaen komissio olisi Ranskan hallituksen mukaan päättänyt vastakkaiseen tulokseen, joka olisi osoittanut, että kilpailukyky ei ollut heikentynyt vaan päinvastoin parantunut.

2) Toimitettujen tietojen arviointi

Asianosaisten väitteet

69. Ranskan hallitus on sitä mieltä, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, ettei yritys ollut elinkelpoinen.

71. Toiseksi komissio teki Ranskan hallituksen mukaan arviointivirheen myös todetessaan, että yrityksen toiminnan merkittävän osan tulos jäi selvästi odotettua huonommaksi. Aivan toisarvoisesta tuotannon osasta luopumisesta ei voi tehdä päätelmiä koko yrityksen kilpailukyvästä. Se, että yritys reagoi kyseisen tuotteen menestyksen heikkouteen erittäin nopeasti, on päinvastoin pikemminkin osoitus kilpailukyvästä kuin sen puutteesta.

34 — Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia.

35 — Edellä alaviitteessä 14 mainittu asia.

72. Kolmanneksi Ranskan mielestä oli myös väärin päätellä, että kyseinen yritys olisi yksi markkinoiden kilpailukyvyttömimmistä yrityksistä sillä perusteella, että yrityksen lycra-villan hinnat kuuluivat Euroopan korkeimpiin. Yritys halusi sijoittua mainitulla hintapolitiikallaan keski- ja korkeahintaisten tuotteiden markkinasegmenttiin ja vallata sieltä markkina-alueita. Sen tähden tällaisesta hintapolitiikasta ei voida päätellä, että yrityksen kilpailukyky olisi huono, koska se tarkoittaisi, että vaikeuksissa olevan yrityksen olisi välttämättä luovuttava tällaisesta strategiasta ja myytävä tuotteensa polkuhintaan.

73. Neljänneksi komissio ei ole Ranskan mielestä ottanut päätöksessään lainkaan huomioon niitä tietoja, jotka puhuvat yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden puolesta. Erityisesti vuoden 1999 alustavaa talousarviota, joka laadittiin tuomioistuinten nimeämän asianajajan valvonnassa, ei otettu ollenkaan huomioon.

74. Komissio esittää aluksi, että on selvää, että yrityksen taloudellista kehitystä vuoteen 1999 asti kuvaa nettotuloksen selkeä heikentyminen ja että yritys ei olisi mitenkään selvinnyt ilman 22 miljoonan FRF:n tukea. Vaikka noudatettaisiin Ranskan hallituksen käyttämää laskutapaa, rahoitustulos huononi silti jatkuvasti: vuoden 1996 tappio oli 513 000 FRF, vuoden 1997 2,3 miljoonaa FRF, vuoden 1998 2,4 miljoonaa FRF ja vuoden 1999 2,65 miljoonaa FRF. Liiketuloksen kehitys muistuttaa

sahalaitakuviota: 1,96 miljoonan FRF:n tappio vuonna 1996, 5,866 miljoonan FRF:n voitto vuonna 1997, sitten 58 %:n pudotus 2,461 miljoonaan FRF:iin vuonna 1998 ja 42 %:n nousu 3,498 miljoonaan FRF:iin vuonna 1999. Jos tarkastellaan nettotulosta, jossa ei ole otettu huomioon satunnaisia eriä, vuoden 1996 tappio on 2,473 miljoonaa FRF, vuoden 1997 voitto 3,566 miljoonaa FRF, vuoden 1998 voitto vain 61 000 FRF ja lopuksi vuoden 1999 tulos 848 000 FRF. Näiden lukujen perusteella ei komission mielestä voida missään tapauksessa päätellä, että komissio olisi syyllistynyt ilmeiseen arviointivirheeseen arvioidessaan yrityksen elinkelpoisuutta ja todetessaan, etteivät Ranskan toimittamat luvut osoittaneet yrityksen olevan elinkelpoinen pitkällä aikavälillä.

75. Toiseksi komissio toteaa, että jo päätöksen sanamuoto kumoaa väitteet, joiden mukaan komissio olisi tutkinut yrityksen elinkelpoisuutta vain sen merkityksetöntä osaa tarkastelemalla. Komissio nimittäin totesi päätöksessään, että tätä yrityksen toiminnan osaa koskevat tiedot vahvistivat koko yrityksestä aiemmin esitetyt toteamukset. Lisäksi käsiteltävä yrityksen toiminnan osa ei ollut aivan merkityksetön. Se muodosti sentään 17 % uuden yrityksen

liikevaihdosta. Yrityksen tämän toiminnan osan liikevaihto pieneni 84 % kyseisellä sektorilla ja 14 %, jos koko yrityksen liikevaihto otetaan huomioon. Tämä ei tarkoittanut pelkästään markkina-alueen valtaamisstrategian epäonnistumista yhdellä sektorilla, vaan myös sitä, että koko liikevaihto jäi selvästi odotuksia pienemmäksi.

76. Kolmanneksi komissio huomauttaa, että yrityksen lycra-villan markkinoilla noudattaman hintapolitiikan arviointi oli päätöksen kokonaisuuden kannalta sivuasiasia yrityksen elinkelpoisuuden tarkastelussa. Myös Ranskan viranomaisten toimittamista asiakirjoista kävi sitä paitsi ilmi, että edeltävä yritys, Filatures Lainière de Roubaix, tuotti markkinoille edullisempia tuotteita, joiden arvonlisä oli varsin alhainen. Nouvelles Filatures Lainière de Roubaix puolestaan valmistaa kalliimpia tuotteita, joiden arvonlisä on suurempi. Komissio ei siten ollut milloinkaan jättänyt näitä seikkoja huomiotta.

77. Neljänneksi sen väitteen osalta, että komissio ei olisi ottanut huomioon 30.10.1998 toimitettuja tietoja, komissio toteaa tehneensä päätöksensä kaikkien sille toimitettujen tietojen perusteella perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan edellyttämässä kontradiktorisessa menettelyssä.

Arviointi

78. Toistettakoon aluksi vielä, että komission ei pidä EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan poikkeuksellisen luonteen vuoksi todistaa, että tuet eivät sovellu yhteismarkkinoille. Sitä vastoin kyseisten tukien soveltuvuus yhteismarkkinoille edellyttää sen nimenomaista vahvistamista. Komission huomautuksia on arvioitava tässä valossa.

79. Suuntaviivojen 3.2.2 kohdan A alakohdassa todetaan yritysten pitkän aikavälin elinkelpoisuudesta, että yrityksen kilpailukyky on palautettava kohtuullisessa ajassa. Sen kannattavuutta on parannettava ennen kaikkea sopivin yrityksen sisäisin toimenpitein. Yritys on saatettava tilaan, jossa se kykenee itse selviytymään kaikista kertyvistä kustannuksista ja tuottamaan sijoitetulle pääomalle vähimmäistuottoa, niin ettei yritys tarvitse rakenneuudistuksen jälkeen enää valtion tukea ja voi kilpailla markkinoilla omin avuin. Arvioinnin on perustuttava yksityiskohtaiseen rakenneuudistussuunnitelmaan, joka varmistaa mainittujen edellytysten täyttymisen.

80. Pitkän aikavälin elinkelpoisuuden arvioinnin pitää perustua Ranskan tasavallan toimittamiin lukuihin ja ennusteisiin yrityksen taloudellisesta tuloksesta. Komission arvioinnin perustaksi asettama ajanjakso 1996—1999 vaikuttaa periaatteessa kohtuulliselta rakenneuudistus-

suunnitelman onnistumisen tai epäonnistumisen arvioimisessa. Hyväksyttävältä vaikuttaa myös se, että mainittujen lukujen lisäksi tarkastellaan ja arvioidaan myös yrityksen yksittäisten osien kehitystä, kuten komissio on tehnyt.

81. Näiden tietojen perusteella komissio toteaa riidanalaisen päätöksensä alussa, että vuoden 1996 20 miljoonan FRF:n nettotulos on pelkästään tuen ansiota. Se jatkaa, että nettotulos pieneni vuodesta 1996 vuoteen 1999 jatkuvasti 60—70 %:lla vuodessa. Tulos aleni todella mainitun määrän. Komissio arvostelee kuitenkin edellisessä lauseessa juuri nettotulolukuja varsinkin vuoden 1996 osalta, koska tuki oli vaikuttanut lukuihin. Komissio on kuitenkin laskenut tuloksen heikentymisen juuri näiden lukujen perusteella. Tältä osin on oltava yhtä mieltä Ranskan hallituksen kanssa siitä, että komission selvitys on harhauttava, jollei peräti ristiriitainen.

82. Tämä virhe aiheuttaisi kuitenkin päätöksen tai sen osan lainvastaisuuden vain siinä tapauksessa, että päätös tai sen osa perustuisi siihen. Tässä tapauksessa näin olisi vain, jos muista päätöksen perusteena olevista tosiseikoista voisi päätellä yrityksen olevan elinkelpoinen pitkällä aikavälillä.

83. Jos arvioinnin perustana käytetään kaikkia Ranskan toimittamia lukuja yrityksen odotettavissa olevasta taloudellisesta tuloksesta, kuten komissio kantteeseen esittämässään vastineessa tekee, syntyy pikemminkin epäyhtenäinen kuva yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuudesta. Rahoitustulos huononi jatkuvasti vuodesta 1996 lähtien, kun taas liikevoiton kehitys muistuttaa lähinnä sahalaitakuviota, kuten komissiokin oikein toteaa. On syytä epäillä, voiko näistä tiedoista päätellä, että sijoitetulle pääomalle on maksettu kohtuullista tuottoa.

84. Näiden lukujen käyttökelpoisuuden asettaa lisäksi kyseenalaiseksi se, että ainakin komission päätöksen tekemisen ajankohtana yrityksen ainoa tunnettu tulos on vuodelta 1997, ja se jäi selvästi ennusteita huonommaksi.

85. Asianosaiset kiistelevät lisäksi sen tosi-seikan arvioimisesta, että yritys luopui kannattamattomasta osastaan rakenneuudistuksen aikana. On myönnettävä, että komissio on oikeassa siinä, että yrityksen sellaista osaa, joka muodostaa 17 % yrityksen liikevaihdosta, ei voida pitää merkityksettömänä yrityksen elinkelpoisuuden arvioimisen kannalta. Lisäksi on todettava, että arvio, jonka mukaan tämän yrityksen osan liikevaihdon alentuminen 84 %:lla kertoo pikemminkin yrityksen kilpailukyvyn puutteesta, ei ilmeisesti ole väärä. Näin on senkin vuoksi, että yrityksen tämän osan

tuottamat tuotteet olivat osa uutta yritystrategiaa eivätkä kuuluneet edeltävästä yrityksestä siirtyneeseen toimintaan. Vain viimeksi mainitussa tapauksessa voisi yhtyä Ranskan käsitykseen siitä, että yrityksen tämän osan sulkeminen oli merkki pitkän aikavälin elinkelpoisuudesta. Käsiteltävänä olevassa asiassa sulkeminen kertoo pikeminkin rakenneuudistusstrategian ainakin osittaisesta epäonnistumisesta. Rakenneuudistukseksi toteutetut sisäiset toimenpiteet, joita suuntaviivoissa edellytetään, eivät siis edistäneet toivotusti rakenneuudistuksen onnistumista.

86. Se komission päätelmä, että lycra-villan korkeat hinnat kertoisivat yrityksen puuttuvasta kilpailukyvyistä tässä markkinasegmentissä, ei sen sijaan vaikuta kiistattomalta. Ranskan tasavalta kertoo, että tämä hintapolitiikka oli osa tietyn markkina-aseman saavuttamiseksi toteutettua strategiaa, mitä komissiokaan ei kiistä. Käsiteltävänä olevasta aineistosta ei voi päätellä, onnistuiko yrityksen strategia vai ei.

87. Yhteenvetona voidaan todeta, että komission suorittama yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden arviointi ei ole aivan moitteetonta. Kuten jo mainittiin, puutteet ovat kuitenkin merkittäviä vain siinä tapauksessa, että asiaa olisi mahdollista arvioida eri tavalla siten, että se johtaisi toisenlaiseen tulokseen, jos asiassa tehtäisiin uusi päätös. Tässä tapauksessa näin ei ole. Kun arvioinnin perustaksi otetaan kaikki yritystä koskevat luvut, ne eivät todellakaan saa vakuuttuneeksi yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuudesta. Yri-

tyksen mainitun osan sulkeminen lisää edelleen epäilystä elinkelpoisuudesta. Ranskan hallitus ei ole näin ollen onnistunut todistamaan, että komissio teki ilmeisen arviointivirheen todetessaan, että kyseisen yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta ei ollut varmistettu.

88. Komission arviota vahvistaa lisäksi se, että yritys on tällä välin asetettu selvitystilaan, jolla ei kuitenkaan ole oikeudellista merkitystä käsiteltävänä olevassa asiassa.

3) Päätöksen perustelut

Asianosaisten väitteet

89. Ranskan hallitus katsoo komission tehneen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta arvioidessaan perusteluvirheen ennen kaikkea siinä, että se päätteli siitä toiseikasta, että yrityksen lycra-villan hinta oli yksi Euroopan markkinoiden korkeimmista, mutta perusteita yrityksen olevan kilpailukyvytön. Lisäksi komissio ei maininnut ollenkaan Ranskan hallituksen 30.10.1998 toimittamia tietoja, jotka tuki-

vat yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta.

90. Komissio väittää, että Ranskan hallituksen mainitsema kohta, joka koskee lycra-villan hintaa, on irrotettu asiayhteydestään. Lisäksi 30.10.1998 toimitettujen tietojen huomiotta jättämisestä komissio huomauttaa, että päätös tehtiin Ranskan 16.10.1998 toimittamien lukujen perusteella. Myöskään 30.10.1998 päivätty kirje ei olisi voinut millään tavalla muuttaa komission tekemää päätelmää.

Arviointi

91. Korkeista hinnoista tehty päätelmä kilpailukyvyn puutteesta on periaatteessa oikea, mikäli muut tarjoajat myyvät samanveroisia tuotteita alempaan hintaan. Sillä, onko asia tässä tapauksessa näin, ei ole merkitystä perusteluvollisuuden kannalta, vaan tämä kysymys on tutkittava komission suorittamaa arviointia tarkasteltaessa.³⁶ Perustelujen kannalta riittää, että korkeisiin hintoihin viitataan, koska se kuvaa riittävästi komission päätöksen perusteita.

36 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 76 kohta.

92. Nimittäin 30.10.1998 lähetetyn kirjeen väitetty huomiotta jättäminen voisi osoittaa, että perustelut ovat puutteelliset, ainoastaan siinä tapauksessa, että tämä kirje olisi sisältänyt uusia väitteitä, jotka olisi pitänyt kumota.³⁷ Kirje ei kuitenkaan sisällä ainakaan yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta koskevia uusia väitteitä.

93. Päätöksen perusteluissa on silti puutteita juuri yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden tarkastelun osalta. Tulostehityksen esittämiseen liittyvää ristiriitaa käsiteltiin jo.³⁸ Lisäksi komissio toteaa painokkaasti, että ”Ranskan hallitus — ei esittänyt rakenneuudistussuunnitelmaa, jonka nojalla komissio olisi voinut arvioida, palautetaanko tuetun yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus ja tarvitaanko tukea”.³⁹ Se tekee kuitenkin tästä asiasta toteamuksia, jotka lopulta osoittautuvat asianmukaisiksi päätöksen perusteluiksi.

94. Ristiriidat ovat valitettavia mutta päätöksen kokonaisuutta tarkasteltaessa merkityksettömiä. Komissio perustelee nimittäin riittävästi sitä, miten se päätyi siihen

37 — Edellä alaviitteessä 32 mainittu asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, 64 kohta) ja asia T-188/98, Kuijjer v. neuvosto, tuomio 6.4.2000 (Kok. 2000, s. I-1959, 44 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja asia T-95/94, Sytraval v. komissio, tuomio 28.9.1995 (Kok. 1995, s. II-2651, 62 kohta).

38 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 81 kohta.

39 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 2 kohta, komission päätöksen ensimmäinen luettelakohta, edellä alaviitteessä 2 mainittu asia.

tulokseen, että yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta ei ollut todistettu. Lisäksi Ranskan tasavallalla oli hallinnollisen menettelyn osapuolena riittävästi tietoa, joten se saattoi komission päätöksen risti-riidoista huolimatta saada riittävän selvyyden sen perusteluista.

Asianosaisten väitteet

97. Ranskan hallitus väittää, että suunta-viivojen 3.2.2 kohdan C alakohdassa esitetty sääntö, jonka mukaan tuensaajien on tavallisesti osallistuttava itse omilla varoillaan merkittäväällä tavalla rakenneuudistussuunnitelman rahoitukseen, ei ole sitova eikä velvoita komissiota soveltamaan sitä tiukasti.⁴⁰

4) Alustavat päätelmät

95. Koska pitkän aikavälin elinkelpoisuus on rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitetun tuen myöntämisen edellytys, komissio olisi voinut jo pelkästään tällä perusteella jättää kyseiset tuet hyväksymättä.

98. Ranskan hallitus on sitä mieltä, että sellaisessa tapauksessa, jossa yrityksen ostajat ovat luonnollisia henkilöitä, esimerkiksi yrityksen työntekijöitä, ja sijoitetut varat ovat heidän henkilökohtaista varallisuuttaan, heidän osallistumistaan rakenneuudistussuunnitelman rahoitukseen voidaan pitää suuntaviivojen edellyttämällä tavalla merkittävänä.

C Rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitetun tuen laajuuden ja tuensaajan sijoittaman osuuden välinen suhde

96. Rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitetun tuen laajuuden ja tuensaajan sijoittaman osuuden välisen suhteen osalta riitä koskee ainoastaan komission tästä suorittamaa arviointia.

99. Lisäksi Ranskan hallitus väittää, että komissio on päätöksessään tehnyt tältä osin arviointivirheen kolmesta syystä.

100. Komissio ei ensinnäkään ottanut huomioon tuetun yrityksen luonnetta pk-yrityksenä eikä sen sijaintia tavoitteessa 2

40 — Edellä alaviitteessä 10 mainitussa asiassa Ducros annettu tuomio, 61 kohta.

tarkoitettulla alueella, kuten suuntaviivoissa edellytetään.

aikavälin elinkelpoisuutta koskevat perustelut osoittivat. Siksi seuraavia komission esittämiä perusteluja on pidettävä vain täydentävinä.

101. Toiseksi komissio ei voi verrata ostajien sijoittamaa osuutta tuen kokonaismäärään (komission mukaan yksityinen rahoitus vastaa vain 12 %:a sijoitettua julkisista varoista).⁴¹ Pikemminkin yksityistä pääomaa olisi verrattava avustusekvivalenssiin, joka oli käsiteltävänä olevassa tapauksessa vain 22 miljoonaa FRE. Tällöin omien varojen osuus rakenneuudistustoimenpiteissä olisi 22 % tuesta.

104. Lisäksi komission mielestä on otettava huomioon, että komissiolla on asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa todella mahdollisuus poiketa suuntaviivojen määräyksistä. Mahdollisuus valtiontuen myöntämiseen on kuitenkin määritelty perustamissopimuksessa poikkeukseksi, minkä vuoksi sitä on käytettävä rajallisesti. Tulkia on arvioitava niiden vaikutuksen perusteella. Tässä yhteydessä on otettava huomioon, että tuensaaja toimii markkinoilla, joilla kova kilpailu johti aiemmin työllisyyden huomattavaan heikkenemiseen.

102. Kolmanneksi komissio ei Ranskan hallituksen mielestä ottanut riittävästi huomioon tuensaajajärityksen toteuttamia merkittäviä rakenneuudistustoimenpiteitä (alkuperäisen kapasiteetin supistaminen 60 %:lla, 339 työntekijän irtisanominen 587:stä). Nämäkin asiat olisi sisällytettävä tarkasteluun kyseistä suhdetta selvitettäessä.

105. Suuntaviivojen 3.2.3 ja 3.2.4 kohdan lievemmat määräykset, joihin Ranska viittaa, koskevat tapauksia, joilla ei ole komission mielestä mitään tekemistä käsiteltävänä olevan asian kanssa.

103. Komissio on ensinnäkin sitä mieltä, että nyt ei ole itse asiassa enää kysymys siitä, onko Ranskan esittämä väite oikea, koska vaikka näin olisikin, sen vaatimuksia ei voitaisi hyväksyä, kuten yrityksen pitkän

106. Ostajien sijoittaman osuuden ja valtiontuen suhdetta määritettäessä on suuntaviivojen mukaan verrattava ostajien sijoittamaa osuutta rakenneuudistuksen kokonaiskustannuksiin, mikä tässä tapauksessa on 12 %.

41 — Ks. summat tämän ratkaisuehdotuksen 7 kohdasta.

107. Ranska tulkitsee lopuksi komission mielestä väärin kyseisten suuntaviivojen tarkoituksen väittäessään, että komission olisi pitänyt ottaa huomioon yrityksen kapasiteetin vähentäminen ja työpaikkojen lakkauttaminen, koska siinä yhteydessä oli mahdollista ottaa huomioon vain yrityksen omien varojen käyttö.

Arviointi

108. Suuntaviivojen 3.2.2 kohdan C alakohdassa todetaan, että toteutettavan rakenneuudistuksen mahdollistamiseksi tarvittavan tuen määrä ja osuus rahoituksesta on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi ja niiden on oltava suhteessa odotettuun hyötyyn, jota arvioidaan yhteisön kannalta. Näin ollen tuensaajien on tavallisesti osallistuttava merkittäväällä tavalla rakenneuudistusta koskevan suunnitelman rahoitukseen omilla varoillaan tai ulkopuolisella rahoituksella.

109. Tämän ehdon on tarkoitus estää antamasta kyseiselle yritykselle käyttöön rahavaroja, joita se ei tarvitse rakenneuudistuksen toteuttamiseksi, vaan joita se voisi käyttää aggressiiviseen ja markkinoita

vääristävään liiketoimintastrategiaan.⁴² Tällainen vaara olisi odotettavissa myös, mikäli tuki vapauttaisi yritysten tai omistajien käyttöön varoja, joita voitaisiin käyttää kilpailua vahingoittavasti. Siksi komissio ottaa vuonna 1999 julkaistujen suuntaviivojen⁴³ mukaisesti huomioon yrityksen ja sen osakkeenomistajien käytettävissä olevat varat. Näitä suuntaviivoja ei tosin voida soveltaa suoraan käsiteltävänä olevassa tapauksessa, mutta niissä on kuitenkin otettu huomioon ne kokemukset, jotka komissio on saanut aiempia suuntaviivoja soveltaessaan, minkä vuoksi niitä voidaan käyttää apuna edellisten täsmentämiseksi, mikäli ne eivät sisällä ilmeisiä uusia periaatteita edellisiin suuntaviivoihin verrattuna.

110. Siksi komission pitäisi ottaa huomioon myös se, että yrityksen omistajilla oli edeltävän yrityksen työntekijöinä ainoastaan rajoitetusti varoja, jotka he investoivat kokonaan tähän hankkeeseen, jonka tarkoituksena oli jatkaa vanhan yrityksen toimintaa. Komission ei etenkään olisi pitänyt verrata vain sijoitusten osuuksia rakenneuudistuksen kustannuksiin. Komission käytäntöä voidaan havainnollistaa seuraavalla esimerkillä. Italialaisen

42 — Edellä alaviitteessä 3 mainitut vuoden 1999 suuntaviivat, 40 kohta ja sitä seuraavat kohdat, ja Saksan Wildauer Kurbelwelle GmbH:lle antamasta valtiontuesta 13 kesäkuuta 2000 tehty komission päätös (tiedoksiannettu numerolla K(2000) 1660, EYVL 2000, L 287, s. 51, 51 kohta).

43 — Edellä alaviitteessä 3 mainittu asia, 40 kohta.

yrityksen Selecon saamaa tukea koskevassa päätöksessä⁴⁴ komissio ei pitänyt omistajien 40 %:n osuutta toimenpiteiden kokonaiskustannuksista vielä riittävän merkittävänä omana osallistumisena. Saksalaisen yrityksen Wildauer Kurbelwelle GmbH:n saamaa tukea koskevassa päätöksessä⁴⁵ komissio sitä vastoin katsoi 19,5 %:n oman osuuden muodostavan jo merkittävän (ja riittävän) osan rakenneuudistuksen kustannuksista.

111. Tällainen tarkastelu olisi tosin edellyttänyt omistajien varallisuutta koskevien tarkempien tietojen lisäksi ennen kaikkea sitä, että Ranskan viranomaiset olisivat esittäneet yksityiskohtaisen rakenneuudistussuunnitelman, josta olisi selvinnyt erityisesti rakenneuudistuksen kustannukset. Vain tällainen suunnitelma olisi voinut taata, että tuki käytetään pelkästään rakenneuudistustoimenpiteisiin eikä aggressiiviseen hintapolitiikkaan.

112. Ilman näitä tietoja voidaan tarkastella vain oman rahoituksen suhdetta hankkeen kokonaiskustannuksiin. Tältä pohjalta ei vaikuta ainakaan ilmeiseltä arviointivirheeltä, että komissio ei katsonut 510 000 FRF:n pääomapanoksen ja

44 — Italian Seleo SpA:lle myöntämästä valtiontuesta 2 kesäkuuta 1999 rehty komission päätös (tiedoksiannettu numerolla K(1999) 1524), EYVL 2000, L 227, s. 24, 105 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

45 — Edellä alaviitteessä 42 mainittu asia, 51 kohta.

4,3 miljoonan FRF:n kauppahinnan muodostavan merkittävää osaa rakenneuudistuksen kustannuksista, kun valtiontuki oli 40 miljoonaa FRF.⁴⁶

113. Komission kanssa voidaan olla samaa mieltä myös siitä, että vertailukohtana on käytettävä valtiontukia kokonaisuudessaan eikä vain 22 miljoonan FRF:n investointiavustusta. Omistajien sijoituksen osuuden merkittävyyttä on arvioitava vertaamalla toisiinsa valtiontukien ja yksityisten varojen kokonaisuutensa. Kilpailun vääristymisen vaara liittyy kaikkeen valtiontukeen eikä vain osaan siitä. Kun perustaksi otetaan tämä seikka, ostajien osuus uuden yrityksen rahoituksesta jää vain 12 %:iin valtiontuesta. Tämä suhde ei vaikuta tasapainoiselta edes lähtökohtaisesti.

114. Tätä päätelmää eivät muuta edes rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tukialueilla tarkoitettua tukea koskevien suuntaviivojen 3.2.3 kohdan määräykset eivätkä pk-yritysten rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarkoitettua tukea koskevien suuntaviivojen 3.2.4 kohdan määräykset. Niissä sanotaan tosin, että tukea voitaisiin näissä oloissa myöntää osittain

46 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 7 kohta.

lievemmin ehdoin. Tämä koskee kuitenkin vain kapasiteetin supistamista kilpailun kohdistuvien haitallisten vaikutusten tasoittamiseksi ja pk-yritysten kohdalla lisäksi niiden kertomusten esittämismuutoksia. Kumpaakaan näistä ei ole käsitelty komission päätöksessä.

hallitus arvostelee sekä komission siitä esittämää arviointia että arvioinnin perusteluja.

115. Vertailuun ei myöskään pitänyt Ranskan näkemystä poiketen sisällyttää irtisanomisia eikä liiketoiminnan lakkauttamista. Nämä toimenpiteet ovat suunta- viivojen mukaan merkityksettä käsiteltävänä olevan perusteen arvioinnissa.

116. Siksi myöskään komission siihen toteamukseen ei liity ilmeistä arviointivirhettä, että myönnetty tuki ei ollut oikeassa suhteessa rakenneuudistuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja siitä saatavaan hyötyyn, koska yrityksen ostajat eivät osallistuneet merkittävällä tavalla rakenneuudistusta koskevan suunnitelman rahoitukseen.

D Kilpailun vääristymisen välttämiseen liittyvä peruste

117. Kilpailun vääristymisen välttämiseen liittyvän perusteen yhteydessä Ranskan

1) Saatavilla olevien tietojen arviointi

118. Ranskan hallitus on sitä mieltä, että kun komissio on arvioinut, ettei tuensajayrityksen suhteellisen pieni markkinaosuus Euroopan markkinoilla sinänsä vielä anna syytä katsoa, ettei se voisi aiheuttaa kilpailun vääristymistä, se ei ole ottanut huomioon tietoja, jotka toimitettiin komissiolle 30.10.1998. Jos komissio olisi ottanut ne huomioon, se olisi voinut päätyä siihen tulokseen, että kilpailun vääristyminen oli mahdotonta. Komissio näyttää päinvastoin nojautuneen vain tiettyjen kilpailijoiden erittäin yleisluonteisiin lausuntoihin.

119. Komissio viittaa puolestaan siihen, että Ranskan kanta on täydellisessä ristiriidassa riidanalaisen päätöksen kanssa. Komissio käsiteli siinä perusteellisesti yrityksen elinkelpoisuutta sekä tuen suhdetta rakenneuudistuksen kustannuksiin ja hyötyyn. Kun otetaan huomioon se, että tuki ei täytä kahta suuntaviivojen neljästä edellytyksestä, kilpailun vääristymistä koskeva

kysymystä ei olisi tarvinnut enää edes käsitellä.

tätä kohtaa, sen osalta ei myöskään tarvinnut esittää perusteluja. Kuten jo todettiin, tämä käsitys on myös oikea.

120. Tässä yhteydessä riittää, että viitataan uudelleen siihen, että tuen on tavallisesti täytettävä kaikki suuntaviivoissa esitetyt vaatimukset, jotta se olisi hyväksyttävissä EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan mukaiseksi tueksi. Yllä mainittuun tulokseen päädyttyään komissiolla ei ollut enää velvollisuutta käsitellä kysymystä siitä, saattoiko tuesta aiheutua kilpailun vääristymiä.

E Tiivistelmä

2) Perustelut

121. Ranskan tasavalta valittaa, että päätös ei sisällä asianmukaisia eikä täsmällisiä kilpailun vääristymisen välttämistä koskevia perusteluja.

124. Komission päätös on oikeutettu kolmesta syystä. Ranskan tasavalta ei ole esittänyt riittävää rakenneuudistus-suunnitelmaa, Nouvelle Filature Lainière de Roubaix'n pitkän aikavälin elinkelpoisuutta rakenneuudistuksen jälkeen ei ollut näytetty toteen, eikä tuki ollut oikeassa suhteessa yrityksen omistajien osuuteen rakenneuudistustoimenpiteiden kustannuksista. Ranskan tasavalta ei ole kyennyt horjuttamaan komission näitä kohtia koskevia toteamuksia.

122. Komissio vastaa, että riittää täysin, kun perusteluissa todetaan, että kaksi suuntaviivojen neljästä edellytyksestä ei täyty. Kolmanteen kohtaan ei tarvitse tällöin enää puuttua.

VI Oikeudenkäyntikulut

123. Koska komissio oli sitä mieltä, ettei sen suuntaviivojen muiden edellytysten tutkimisen jälkeen tarvinnut enää käsitellä

125. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Tässä tapauksessa Ranskan tasavalta korvaa siis oikeudenkäyntikulut.

VII Ratkaisuehdotus

126. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin antaa seuraavan ratkaisun:

- 1) Kanne hylätään.

- 2) Ranskan tasavalta veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.